

Adroddiad i'r:	Cyngor
Dyddiad y Cyfarfod:	24 Chwefror 2015
Swyddog Arweiniol:	Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Awdur yr Adroddiad:	Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl:	Amserlen y Pwyllgor 2015 / 16, Adolygiad Blynyddol o Gydbwysedd Gwleidyddol, a Phenodi Cadeiryddion Archwilio

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys gwybodaeth ac yn gofyn am benderfyniadau ar faterion yn ymwneud â'r pwyllgor.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae'n ofynnol i'r Cyngor gymeradwyo amserlen ar gyfer 2015/16 er mwyn galluogi cadarnhau manau cyfarfod ac adnoddau, cyhoeddi'r amserlen a llenwi dyddiaduron yr Aelodau. Gan fod y flwyddyn ddinesig newydd yn dechrau ym mis Mai, mae hefyd yn briodol i'r Cyngor ystyried newidiadau mewn cydbwysedd gwleidyddol a bod yn ymwybodol o sut mae trefniadau cadeirio Archwilio yn gweithio.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- (i) bOBod y Cyngor yn cymeradwyo'r amserlen ddrafft.
- (ii) Bod y Cyngor yn ailbenodi'r cadeirydd ac aelodaeth bresennol y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar gyfer blwyddyn ddinesig 2015 / 2016, yn amodol ar unrhyw newid a nodir gan y Grwpiau.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Amserlen y Pwyllgor

Mae'r flwyddyn ddinesig newydd yn dechrau gyda Chyfarfod Blynyddol y Cyngor ym mis Mai, pan fydd yr amserlen bresennol o gyfarfodydd y pwyllgor yn dod i ben. Mae'r amserlen ddrafft ar gyfer cyfarfodydd yn amgaaedig yn atodiad 1 a hefyd yn cynnwys esboniad fesul pwyllgor o'r ffactorau y tu ôl i nodi dyddiadau addas ar gyfer bob cyfarfod.

Ffactor pwysig newydd yw'r penderfyniad gan yr aelodau drwy'r broses gweithdai *Rhyddid a Hyblygrwydd /* cyllideb, sy'n gofyn i bob pwyllgor gynnal 1 cyfarfod yn llai bob blwyddyn i arbed costau. Mae'r wybodaeth ychwanegol a geir yn Atodiad 1 yn rhestru sut y gwnaethpwyd hyn. Dylid nodi, bod busnes brys yn codi ar brydiau sydd angen pwyllgor i gynnal cyfarfod arbennig, a bydd cyfarfodydd arbennig yn dal i gael eu cynnal lle bo'r angen.

Wrth gymeradwyo'r amserlen gyfredol, gofynnodd yr aelodau am estyniad i'r amserlen yn y dyfodol, a fyddai'n arwain at amserlen 18 mis. Mae'r tabl cyntaf yn Atodiad 1 yn cynnwys yr amserlen ar gyfer blwyddyn ddinesig 2015/16, tra bod yr ail yn ymdrin â'r cyfnod Mai 2015 hyd at fis Rhagfyr 2016.

4.2 Adolygiad Blynyddol o Gydbwysedd Gwleidyddol

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ystyried o leiaf bob blwyddyn sut mae aelodaeth ei bwyllgorau yn gysylltiedig â chydbwysedd gwleidyddol y Grwpiau. Mae newidiadau i aelodaeth pwyllgorau a chryfder y grwpiau gwleidyddol yn golygu nad yw pob pwyllgor yn wleidyddol gytbwys ar hyn o bryd, ac mae'r rhain yn cael eu dangos yn atodiad 2.

Adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae'r argymhellion yn atodiad 2 yn berthnasol. Mae'r aelodaeth wirioneddol o bob pwyllgor i'w gweld yn atodiad 3 er gwybodaeth.

Mae marwolaeth ddiweddar y Cynghorydd Margaret McCarroll wedi lleihau maint y Grŵp Llafur o 18 i 17 aelod. Nid yw'r gostyngiad hwn yn effeithio ar gyfrifiadau cydbwysedd gwleidyddol unrhyw bwyllgor ac eithrio'r Pwyllgor Cynllunio, lle byddai'r Grŵp Llafur â'r hawl i gael 11 sedd yn hytrach na 12, a byddai'r Grŵp Annibynnol yn ennill sedd.

Awgrymir y dylid cadw'r aelodaeth gyfredol a'r cydbwysedd gwleidyddol, hyd nes y cynhelir isetholiad De Orllewin y Rhyl ar 19 Mai 2015, ac ar ôl hynny fe weithredir unrhyw newidiadau mewn cydbwysedd gwleidyddol.

4.3 Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd

Mae Adran 11 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor benodi pwyllgor i adolygu a yw darpariaeth yr awdurdod yn ddigonol o ran staff, gofod ac adnoddau eraill i gyflawni swyddogaethau gwasanaethau democrataidd, a llunio adroddiadau a gwneud argymhellion i'r awdurdod mewn perthynas â darpariaeth o'r fath.

Rhaid i aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd gael eu penodi gan y Cyngor Llawn. Ni fydd unrhyw aelodau'n cael eu cyfethol. Dan y Mesur, ni all mwy nac un aelod o'r Cabinet eistedd ar y Pwyllgor (ac ni all fod yr Arweinydd), ond ym mis Mai 2012, penderfynodd y Cyngor y byddai'r aelodaeth yn cynnwys 11 cynghorydd, ac ni fyddai'n cynnwys unrhyw aelodau o'r Cabinet.

Rhaid cael cydbwysedd gwleidyddol ar y Pwyllgor a rhaid i'r Cyngor benodi ei gadeirydd na all fod yn aelod o un o'r grwpiau gwleidyddol a gynrychiolir ar y Cabinet. Yn Sir Ddinbych, mae hyn yn golygu y bydd y cadeirydd yn aelod o'r grŵp Llafur. Y grŵp Llafur sydd wedi enwebu'r cadeirydd presennol, y Cynghorydd Barry Mellor.

Mae aelodau presennol y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd i'w gweld yn atodiad 3.

4.4 Penodi Cadeiryddion y Pwyllgorau Archwilio

Yn ôl â'r egwyddorion ar gyfer dyrannu cadeiryddion Archwilio ym Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 bydd gan y Grwpiau a gynrychiolir yn y Cabinet (Annibynnol, y Ceidwadwyr a Phlaid Cymru) hawl i gadeirio 1 o'r 3 pwyllgor archwilio, a bydd y grwpiau hynny'n penderfynu ymysg ei gilydd pa un o'u haelodau cymwys fydd yn gadeirydd. Mae gan Grŵp Llafur, fel yr unig grŵp nad oes ganddo aelodau ar y Cabinet, hawl i benodi 2 o'r cadeiryddion archwilio.

Nid yw'r Mesur na'r canllawiau statudol cysylltiedig yn gwneud darpariaethau ar gyfer newid neu ail-benodi cadeiryddion archwilio, ac eithrio pan fo cyfansoddiad gwleidyddol y Cabinet yn newid neu lle mae swydd cadeirydd archwilio yn wag am ryw reswm. Felly mae penodi cadeiryddion ar gyfer y flwyddyn ddinesig newydd yn fater i'r grwpiau gwleidyddol ei ystyried ac i roi gwybod am unrhyw newidiadau.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae'r penderfyniadau a'r wybodaeth sy'n deillio o'r adroddiad hwn yn ganolog i weithrediad y systemau democrataidd a phwyllgor sy'n elfennau hanfodol o drefniadau llywodraethu'r Cyngor ac yn cyfrannu at flaenoriaethau corfforaethol y Cyngor.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r costau o gynnal system bwyllgor yn cael eu cyflenwi o fewn cyllidebau presennol, ond mae'r Cyngor wedi gwneud ymrwymiad drwy ei broses *Rhyddid a Hyblygrwydd* i leihau nifer cyfarfodydd y pwyllgor i arbed y costau cysylltiedig. Gall gwasanaethau ar draws y Cyngor gyfrannu at y cyfarfodydd a gynhwysir yn yr amserlen, fel arfer trwy gyfrannu gwybodaeth, adroddiadau ac amser swyddogion.

7. Pa ymgynghori a wnaed â'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill, ac a gynhaliwyd Sgriniad i Asesu Effaith ar Gydraddoldeb?

Mae'r amserlen flynyddol yn broses sefydledig ac yn diwallu nodau'r Ddeddf Cydraddoldeb. Y prif 'ddefnyddwyr gwasanaeth' yw'r aelodau pwyllgorau a swyddogion cefnogi er bod y wasg a'r cyhoedd hefyd yn gallu mynychu rhan fwyaf o gyfarfodydd. Mae diddordeb unigolion neu grwpiau yn debygol o ddibynnu ar y pwnc dan sylw.

Cafodd arolwg o gynghorwyr ei gynnal yn 2012 ar amseriad a lleoliad cyfarfodydd ac mae'r canlyniadau wedi eu cymryd i ystyriaeth. Mae'r Cyngor yn defnyddio'r ystafelloedd cyfarfod mwyaf addas pryd bynnag y bo modd (o ran mynediad, parcio, cyfleusterau toiled, cludiant cyhoeddus).

8. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes unrhyw gostau ychwanegol yn deillio o'r argymhelliad yn yr adroddiad hwn. Bydd lleihau nifer y cyfarfodydd yn helpu i ddarparu'r arbedion effeithlonrwydd y cytunwyd arnynt yn y broses gyllideb.

9. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Byddai methiant i gadarnhau amserlen cyfarfodydd newydd a materion eraill sy'n gysylltiedig â phwyllgorau yn yr adroddiad hwn yn niweidiol i drefniadau llywodraethu'r Cyngor.

10. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Atodlen 12 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972; Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989; Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.